

Motion till riksdagen 2013/14:Kr305

av **Allan Widman och Tina Acketoft (FP)**

Arkeologiska fynd från Uppåkra

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödja utvecklingen av en kulturarvsbank vid fyndplatsen Uppåkra.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Kulturdepartementets ansvar för omhändertagande av fynd från arkeologiska utgrävningar i Uppåkra.

Motivering

Järnåldersboplatsen i skånska Uppåkra omfattar ca 40 hektar med fynd ner till 2 meters djup. Det handlar om fynd och spår från Sydsjandnaviens största forntida bebyggelse. Stora mängder föremål och spår av en kultplats har hittats. I kulturlagren finns välbevarade fynd av sten, ben, horn, ädelmetall, glas, flinta, träkol och tygrester med mera. Det har funnits bebyggelse här från 100 f.kr. till 1000 e.kr. Här har också för första gången någonsin kvarlevor av ett fornskandinaviskt tempel hittats och bland annat vapenoffer efter forntida segerceremonier. Arkeologerna drar slutsatsen att Uppåkra varit ett ekonomiskt, politiskt och religiöst maktcentrum och eventuellt ett centrum för ett sydsvenskt rike. Ingen annan järnåldersplats kan visa upp en så lång bosättningstid.

Fyndområdet i Uppåkra har alla förutsättningar att bli ett centrum för forskare och studenter men också ett turistmål av högsta rang för både svenska och utländska turister. Nu planeras också ett arkeologiskt center i Uppåkra, en kulturarvsbank med museum, föreläsning- och konferenssalar samt en arkeologisk park, öppen dygnet runt för allmänheten. Ett mål är att få förlägga hela kulturarvsbanken inklusive fyndmagasinet där – i direkt anslutning till de troligen mest intressanta utgrävningar som kan visas upp i norra Europa. Ett organiserat samarbete bedrivs nu mellan Lunds universitets historiska mu-

Fel! Okänt namn på

seum, arkeologiska institutionen i Lund, Region Skåne samt Staffanstorps kommun där Uppåkra ligger.

Mängden fynd vid utgrävningarna tycks nu klart överträffa Birka utanför Stockholm. Ändå är fortfarande de statliga centrala satsningarna på att omhänderta och visa fynden minimala.

Historiska museet i Lund har av tradition haft huvudansvaret för omhändertagande av fornfynd från Uppåkra och från övriga södra Sverige. Museet har i dag den näst största samlingen av fornfynd i Sverige efter Historiska museet i Stockholm. Av historiska skäl lyder museet sedan 1600-talet under Lunds universitet och därmed Utbildningsdepartementet. Ett enskilt universitet har alltså i praktiken ansvar för att finansiera södra Sveriges omhändertagande av fornfynd utan att få motsvarande extra resurser.

Historiska museet i Lund saknar i dag tillräckliga resurser för omhändertagandet av fynd. Universitetet har ett litet anslag för ändamålet från Utbildningsdepartementet. Anslaget har dock inte räknats upp påtagligt under senare år, trots att museet tar emot 8–10 m³ nytt material årligen.

Det är inte rimligt att omhändertagandet av fornfynd från Uppåkra och övriga Skåne ska vara en enskild angelägenhet för Lunds universitet. I stället borde det vara en riksangelägenhet att garantera omhändertagande av fornfynd i den omfattning det här är fråga om. Det är rimligt och önskvärt att Kulturdepartementet tar ett ansvar genom att tillföra ekonomiska medel, antingen via Riksantikvarieämbetet eller direkt till Lunds universitet med öronmärkning för Historiska museet.

Kulturdepartementet borde enligt vår mening ha ett ansvar för kulturpolitik i stort och även för viktiga kulturfrågor som inte lyder direkt under Kulturdepartementet som huvudman. När det gäller fornfynd borde det finnas en tydlig nationell strategi som säkerställer att arkeologiska fynd från hela Sverige kan tas om hand på ett säkert sätt och även bli tillgängliga för allmänheten.

Uppåkrautgrävningarna borde vara en riksangelägenhet och inte ett ansvar för Lunds universitet. Det är rimligt och önskvärt att Kulturdepartementet tar ett ansvar för detta genom att tillföra ekonomiska medel, antingen via Riksantikvarieämbetet eller direkt till Lunds universitet med adress Historiska museet i Lund. Även den planerade kulturarvsbanken i Uppåkra borde betraktas som en nationell angelägenhet med rätt till stöd från Kulturdepartementet. En självklar utgångspunkt för en framtida satsning måste vara att fynden ska stanna i Skåne, som en del av det regionala kulturarvet.

Stockholm den 1 oktober 2013

Allan Widman (FP)

Tina Acketoft (FP)